

STUDIJNÍ CESTA DO NĚMECKA – MĚSTO NORIMBERK (Bavorsko)

Pořádaná pro partnery projektu Města a inkluzivní strategie

První studijní cesta partnerů v projektu *Města a inkluzivní strategie* vedla do **Německa**. Proběhla v září 2018, kdy osmičlenná delegace českých expertek a expertů navštívila celkem 13 institucí ve městech **Drážďany, Norimberk a Erlangen**. Účelem cesty byl přenos zahraničních zkušeností v otázkách integrace migrantů a uprchlíků na lokální úrovni těchto municipalit.

Druhá část studijní cesty proběhla v Bavorsku, jeho části Střední Franky. Partneři zde navštívili **následující instituce ve městech Norimberk a Erlangen**:

- Radnici města Norimberk
- Radnici města Erlangen
- Univerzitu FAU Erlangen
- Příspěvkovou organizaci Noris Arbeit
- Migrantský spolek AGABY
- Úřad práce v Norimberku a Institut pro výzkum zaměstnanosti
- Politickou stranu SPD Bavorsko
- Hospodářskou a průmyslovou komoru v Norimberku za účasti zástupkyně společnosti Siemens

NAVŠTĚVA 11: Migrantská organizace AGABY

Hostitelé:

Réka Loerinz, výkonná ředitelka;

Ludwig Simek, konzultant pro rozvoj a profesionalizaci migrantských organizací

Hostitelé: Réka Loerinz, Ludwig Simek

Nový projekt: <http://www.agaby.de/projekte/stadt-land-kreis-vernetzt/#c3873>

Akce: City - Country - District - Networked! Promoting the networking of actors in integration policy and rural structures (2019 + 2020)

AGABY se už potřetí setkává s českými subjekty, přičemž oceňují tuto už téměř pravidelnou spolupráci a od října se setkají i se Slováký

Témata schůzky AGABY:

- jak se migranti sami organizují a jak jsou zapojeni do místní samosprávy
- práce s médii a prezentace pozitivního obrazu migrantů v médiích

Představení AGABY:

- Organizace vznikla proto, že perspektiva migrantů je jiná nežli u majoritní společnosti, byť často i angažované směrem k integraci, a je rovněž tak důležité jim propůjčit hlas
- AGABY je zkratka pro společenství pro cizince, migranty a integrační rady v Bavorsku – jedná se o zastřešující organizaci zastupující migranty na lokální úrovni v rámci fed. země Bavorsko
- Na federální úrovni pak existuje spolkový svaz integračních rad migrantů – struktura, která vychází demokraticky zespodu
- Jsou to jakési parlamenty nebo městské rady migrantů - v ČR neexistují obdobné struktury
- Chtějí zastupovat **polit. zájmy všech migrantů**
 - o zastupují všechny OMZ do 2. až 3. generace, pro které je migrační identita důležitá
 - o pokud to pro někoho důležité není, tak je také neobtěžují

- všechny OMZ bez ohledu na pobytový status, nebo typ migrační vlny a také bez ohledu na jejich perspektivu zůstat v SRN – je to velká výzva
- skupiny migrantů jsou velice rozdílné – v různých fázích integrace – i mezi nimi vznikají konkurenční boje – AGABY se to snaží zachytit, neboť politici se toho snaží využít proti nim a navzájem je rozdělovat, zejm. v předvolebním boji
- **Spolupráce s organizacemi menšin** – jak národnostních, tak náboženských (Sinti a Romové)
 - vytvářejí společnou lobby v boji proti rasismu a diskriminaci, prosazují společné zájmy
 - spolupracují s židovskými obcemi, speciální postavení mají lidé ze židovského kontingentu a důležitá je i komunikace s muslimskými obcemi – boj proti rozšířenému stereotypu v SRN, že za antisemitismus mohou Muslimové
- Další důležitou cílovou skupinou jsou **lidé v těžké soc. situaci**, nezávisle na tom, zda mají migrační zkušenost nebo ne
 - integrace na trh práce, bydlení, rovnoprávnost v přístupu ke vzdělání
 - OMZ, menšiny, dlouhodobě nezaměstnaní, děti matek samoživitelek, osoby ohrožené chudobou ve stáří
- Konkrétní tip pro komunikaci navenek, při práci s médii nebo veřejností
 - je dobré témata, která jsou často způsobena strukturálně, že těmito problémy netrpí jen migranti, ale je to způsobeno politikou a je to společné sociální téma
 - je to také důležitá integrační strategie i na komunální úrovni
- AGABY jsou politická organizace, nikoliv charita či sociální služba
 - až na jeden program nedělají podporu pro jednotlivce
 - pracují strukturálně, politicky, zaměřují se na problematiku, na cílové skupiny, ale ne na stranicko-politická témata
 - Neutralitu si zachovávají nejenom vůči polit. stranám na federální či komunální úrovni, ale také vůči všem národnostem a kulturám
 - Tento postoj se snaží také prosazovat vůči integračním radám na komunální úrovni – kdo je demokraticky zvolený do této rady, tak má zastupovat všechny OMZ a nejenom svoji skupinu/komunitu (např. Tureckou či svoji nábož. obec) – AGABY proto také šíří povědomí o jednotlivých komunálních organizacích

Struktura organizace

- AGABY slaví 25 let existence, ale teprve 10 let mají placené pozice, po dobu 15 let fungovali pouze jako dobrovolníci
 - všechno financováno projekty, nic strukturálně placeno od Bavorské spol. země
 - aktuálně 8 úvazků, což je vývoj posledních 3 let
 - Dále mají 7 dobrovolníků jako členy představenstva
 - Skoro všichni OMZ – 1./2. generace, 2 bývalí uprchlíci
 - Mají jazykové znalosti a také jsou autentičtí jak pro migranty, tak pro politiky – nevedou paternalistický přístup – to je tip i k tomu, jak více angažovat migranty, je potřeba najít spojení v komunitách

Pilotní projekt s OSF

- Analýza potřeb a aktérů – to je první krok, když se zakládá někde integrační rada
- Letáček „**Jak? Kdo? A s kým funguje integrace?**“ – jsou v něm základní politiky/aktéři/oblasti integrace apod. - checklist, v němž si lze odškrtnat, co v dané obci máme nebo nemáme

- Migrantské organizace
- Organizace angažovaných občanů
- Politika a státní správa
- Další společenské organizace
- Existuje i závěrečná zpráva – na vyžádání v němčině

Otázka: Jak se dostat k OMZ

- rozhodně není efektivní je oslovovat skrze to, že ty nemáš polit. práva, pojď s námi řešit politiku, takto lze oslovit jen zlomek z nich
- Mnohem lepší navázat kontakt skrze témata, která migranty opravdu zajímají (výchova 2-jazyčných dětí, vzdělání, bydlení, atd.) či řešit společně běžná životní sociální témata, která spojují všechny v dané čtvrti/obci
- Osvědčuje se oslovit matky s dětmi, které lépe reagují na spolupráci než muži
- Informovanost migrantů nelze zajistit skrze internet, nebo v mnoha okresech nelze ani dohledat aktivní spolky – bylo nutné jít na to kreativně, vyjet do terénu a oslovovat migranty ve sportovních klubech, nebo skrze etnické restaurace nebo jiná místa, kde nejsilnější skupiny se pravidelně scházejí, nebo kde se zdržují – většinou tam kde mají přístup k internetu (např. nádraží, obchodáky)

Projekt „Integrace na pracovním trhu“ (Ludwig Simek, letáky)

- Zdokonalování jazykové kompetence, poradenství, uznávání zahr. kvalifikace v různých bavor. okresech, jaká je role integračních rad na konkr. příkladu - v tomto případě AGABY poskytuje individuální podporu
- V některých městech ale spolupracují i s integračními radami – od nich získávají kontakt na hlavní migrantské komunity – těmto radám naopak poskytují přednášky o uznávání

Integrační rady

- První rady byly založeny už před 40 lety a většinou na popud starostů
- Situace se dle regionů liší, třeba v Bavorsku rady nemají právní základ, proto je jejich zakládání dobrovolné, obce tedy musí samy chtít na to dávat peníze – to zahrnuje uspořádání voleb, koordinaci dobrovolníků, poskytování prostor
 - v Bavorsku jich je jen 30 a je to málo ve srovnání s jinými spol. zeměmi (např. v Hessensku jich je 80, neboť tam je to povinné)
- první rady zakládali starostové z SPD ze shora, ale jak to není povinné, tak někdy rady vznikly i tlakem zdola – předcházelo tomu dlouhý proces přesvědčování, nebo zastřešovací struktury (např. konference bavorských obcí / okresů – poměr ze shora/ze zdola 50/50
 - o vzniku rady pak hlasuje městská rada, další kroky pak náleží místnímu úřadu
- Existují i negativní příklady
 - Např. jsou obce, kde starosta radu chtěl, ale nebyl dostatečný zájem migrantů,
 - Nebo naopak zase byl tlak zdola, ale nebylo možné získat většinu na radě
 - Za poslední roky se ovšem i tak se podařilo založit 10 nových rad
- AGABY provází proces zakládání rad od samého začátku
 - snaží se být kontaktním místem jak pro občany, tak pro politiky –
 - poskytují své zkušenosti, ale příklady špatné praxe
 - dodávají podklady, materiály, které vždy přizpůsobí místním podmínkám
 - na schůzky chodí vždy 2 osoby – jeden člen představenstva (dobrovolník) a jeden pracovník
- Postupy pro tvorbu rady zespodu (záznam 59:30)

- důležité udělat analýzu potřeb a aktérů, jestli bylo dosaženo vůbec potřebného počtu migrantů v obci, jestli mají nějakou váhu
- dále si dělají také profil složení městské rady a zjišťují, jestli j to relevantní (ve městech ano, na vesnicích nikoliv), nebo jestli mezi nimi nejsou i OMZ, nebo jestli mohou v rámci obce získat důležité migranty jako příklady dobré praxe
- v komunikaci používají jednoduché příklady – např. že mají v obci 15% OMZ z populace a že vůbec nevědí, co v jejich obci těch 15% obyvatel chce, co by mohli přinést pro místní společnost – **tzv. argument demokratického deficitu**, na který politici vždycky slyší
- Další možnost argumentování je, že integrační rady pomáhají, neboť obvykle starosta neví, jaké je etnické složení v různých čtvrtích, jak předcházet rasismu, nebo řešit nezaměstnanost těchto osob, jak je zapojit do veř. života, aby se stali součástí místní společnosti

NÁVŠTĚVA 13: Nezisková organizace zřízená městem NORIS ARBEIT

Hostitel: **Thomas Hutzler**, vedoucí integračních programů

Web: www.noa.nuernberg.de

- NOA je 100% dceřiná společnost města a mají se starat o dlouhodobě nezaměstnané v Norimberku, a to na základě projeveného zájmu města
- Právní forma o. p. s., založena 1991
 - ve správní radě jsou radové města z různých politických stran, ale organizace je hospodářsky nezávislá na městě a musí grantovat a vyvíjet aktivity k získání peněz (individuální fundraising)
 - jsou financovány job centry, agenturami práce, městem, také BAMF, EU fondy
 - úkolem je také získávat nové dotační možnosti
- Hlavní činnosti společnosti NOA
 - rekvalifikace, spolupráce se samosprávou, úřady práce a zaměstnavateli.
 - Programy pro občany EU
 - **3 projekty ESF**
 - Mládež v sousedství - JUSTiQ
 - Silné na pracovišti - Matky migrantky se dostanou na palubu (FocusArbeit)
 - Edukace, ekonomika, práce v sousedství - BIWAQ

CÍLOVÉ SKUPINY:

- **Dlouhodobě nezaměstnaní**
 - práce za 1euro, oni dále získávají podporu v nezaměstnanosti, a toto 1euro je jako doplňková podpora, od NOA mají i nefinanční podporu
 - 600 prac. míst – různé dílny, péče o zelené plochy a udržování čistoty v těchto místech
- **Mládež**, která nemá žádnou orientaci, ani dokončené vzdělání
 - snaha aby dokončili školu a aby jim zprostředkovali učňovské místo
- **EU občané** – nemají práci, znalost místa, jazyku, bez peněz
 - Stejně problémy jako v ČR, že není jak je podporovat a platit příslušné služby
 - Všechno se řídí EU právem, a tudíž dle německého zákona jim nelze dávat podporu
 - Potřebují jazykové kurzy, ale na to NOA nedostane finance, stejně tak pracovní poradenství – i tak to dělají

- Klienti potřebují bydlení, které není - hlavní téma práce s občany EU
- Mnozí z nich jsou **osoby bez přístřeší**
 - NOA zprostředkuje pomoc, dostanou nocleh, jídlo a zdrav. péči, ale tyto služby jsou obvykle placeny z darů
 - NOA dělá vše proto, aby si tito lidé našli práci a mohli si najít pokoj v penzionu, nicméně mají k tomu velmi omezené možnosti
 - Diakonie a Charita – poskytují pokoj na ohřátí, vyprání oblečení apod.
 - Ambasády v Norimberku nejsou
 - Činné jsou však církevní sbory rumunské, bulharské a nově i srbské
 - 80% těchto klientů jsou muži bez rodiny, pak Romové, ti nejsou v kontaktu s NOA
 - Poradenství jak se vrátit domů a město jim hradí jízdenku do země původu
 - NOA pracuje s městem na této situaci, spolupráce se soc. úřadem – odd. pro pomoc bezdomovců, město má dále nouzové zařízení pro přespání – s nimi také spolupracují
- Doufají, že vznikne ESF+ a tam bude součástí i podpora EU občanům při umístění na trh práce a pak se stane oficiálním to, co už teď dělají neoficiálně
- Když požádají o ESF/EHAP projekt, tak 5-50% kofinancování jim přispívá město
- **Matky s migrační zkušeností** (ESF projekt)
 - cíl je, aby ženy pracovaly, takže NOA zajišťuje péči pro děti
 - některé kultury nechtějí nechávat děti v péči jiných osob
 - motivování žen k práci záleží hodně i na přístupu pracovníků NOA
 - Když jsou vdané, tak se to řeší i přes manžela – on to musí dovolit, ovšem muži se často snaží zabránit samostatnosti žen, aby nerozhodovali o penězích, pak je zde snaha osobně mluvit s těmi ženami, vyslechnout jejich cíle, co vlastně chtějí od života
- **Uprchlíci**
 - Už 3 roky pro ně organizují integrační a jazykové kurzy
 - U ostatních projektů musí být klienti registrovaní na BA, což je u uprchlíků možné až když dostanou azyl
 - Přímě zaměstnávají migranty jako první práce, aby se pak dostali na trh práce

Kritéria pro učení cíl. skupin NOA

- jako první je politická zakázka, že se mají o tyto osoby starat a dále se orientují na to, kde jsou dotační programy
- Teď je v kritické situaci skupina uprchlíků s Duldung statusem (strpění) – ani není znám jejich počet (1000-2000 osob)
- NOA zatím ještě na práci s nimi nemá finance – pokud jim to město přímo nezadá a nebude to financovat, tak to nemohou dělat
- Úzká spolupráce se sociálním odborem magistrátu – dotazy na jejich stanovisko
- Málo spolupráce s IHK, ta se zaměřuje na jinou cíl. skupinu – klienti NOA nemají vzdělání

Jazykové kurzy

- Jazykové kurzy NOA jsou krátké na 2-3 měsíce – mohli se toho účastnit i lidi s Duldung, jenomže kurzy končí k 31.12 a pak už pro tyto osoby nebudou mít žádné další kurzy a už teď poptávka 2x převyšuje nabídku
- Každý týden mohou přijít noví lidé, udělají si test a dle toho jsou rozděleni do přísl. úrovně
- NOA je jediná organizace, která nabízí kurz pro ženy i s hlídáním dětí

Tlumočení

- V projektu EHAP mají pracovníce mluvící BLR, RUM, SERB, další kolegové mluví TUR, RUS pro práci s uprchlíky mají finance na **tlumočnický** pro arabštinu, farsí apod.
- soc. pracovník Etiopan (třetí největší skupina v Norimberku) – příklad úspěšné integrace
- Tlumočníci NOA poskytují služby zdarma, další tlumočnické služby pak nabízí církevní

komunity (např. bulharská)

- V posl. 3 letech se také mnoho institucí v Norimberku snažilo najít pracovníky s arabštinou
- Legislativní nárok na tlumočení je jedině u soudu, nikoliv např. u zdravotnických služeb
- Rozdíl je mezi soudním tlumočnickem a komunitním mluvčím – když NOA má někoho, tak je to komunitní tlumočnick.

Otázka zdraví migrantů

- NOA nemá psychology, ale většina klientů má psychické problémy – závislost, traumata
 - o Jejich pracovníci odkazují na příslušné instituce - Norimberk má velmi dobrou nabídku péče o duševní zdraví
 - o Služby jsou bezplatné
 - o Otázkou je jazyk, někdy tam mají pracovníka, co může tlumočit; nebo si klient musí přivést svého tlumočnicka
 - o Pro osoby bez zdrav. pojištění pak město má nouzový program, kdy poskytne základní či urgentní péči – např. otrava alkoholem, ošetří je, pak druhý den propustí a proplatí to město – když má však nachlazení nebo chřipku, tak si to musí platit sám